

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 223 (4918).
4 ОКТЯБРЬ 1982 й.
ДУШАНБА

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЗАФАРЛАРИМИЗ—ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА

• 18 декабрь—Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги

ЧЕВАРЛАР АҲДИ

Ўзбекистон қарлар жамиятининг Тошкентдаги 3-қўш ишлаб чиқариш корхонаси чеварлари ҳам Тошкент шаҳри ва Тошкент области меҳнат коллективлари вакиллари иштирокида 1982 йилнинг 18 декабрда СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги шарафига Бутуниттифоқ Коммунистик шанбалиги ўтказиш тўғрисида шаҳар ва област барча меҳнаткашларига мурожаатини ядидлик билан маълумлаб чиқарди. Мурожаатдан ўрганишга бағишланган митингда сўзга чиққан кекса ишчи, ёшлар мураббийси, Хурмат Белгиси орденли чебарлари Надежда Ишсева бир беш йилликда икки беш йиллик планини бажаришга ваъда берди. Корхонамида 14 чебар меҳнат қилмоқда. — Чебарлар 18-декабрь кунини кунлик нормани икки хисса бажариш маълумиятини олишди. Биз шу кунни фақат тежалган хом ашё материал ва электр энергияси ҳисобига шайлаймиз. Наҳсда Ишсева-нинг ташаббусини коммунист Мария Пономарева, Музаам Исроилова, шаҳар Совети депутаты Мафтуха Қосимова сингари чебарлар ҳам қўллаб-қувватлашди. Коммунистик шанбалик кунини фақат тежалган хом ашё ва электр энергияси ҳисобидан 14 минг сўмлик маҳсулот тайёрланади. 230 чебар ўз таноклари ёнида туриб, шу кунини нормани 130—160 процентдан бажаришди. Шу кунни 800 сўм маблағ беш йиллик фондига топширилади.

ТАШАББУС КЕНГ ҚАНОТ ЁЗДИ

Республиканинг меҳнат коллективларида СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига коммунистик шанбаликка тайёрлаш кенгайиб бормоқда. Шонли революцион ва меҳнат анъаналарига содиқ бўлган Октябрь революцияси номида Тошкент теллово ремонтчи заводининг ишчилари 18 декабрь кунини энг юқори меҳнат уюмдорлигига эришишга қарор қилдилар. Шу кунни бу ерда битта теллово секциясини тўла ремонтдан чиқаришга қирқ минг сўмлик пуллик куйма, оҳиста ишчилар ва бошқа товар маҳсулотлари ишлаб чиқариш белгилаб қўйилди. Хонка пахта тозалаш заводининг меҳнатчилари моснаваликларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, коммунистик шанбаликка тежалган материаллар ҳисобига ишлаш учун электр энергия, ўрайдиан газлама, ўрғиш

МОСКВАДАН КЕЛГАН ХУШХАБАР

КПСС Марказий Комитети Май (1982 йил) пленуми қарорларини муваффақият билан амалга ошираётган «Ташсельмаш» заводи коллективи 1982 йил ҳосилини йиғиб-териб олиш учун аъло сифатли ўрим агрегатларини қўлаб етказиб беришда намунали меҳнат қилмоқда. Яқинда «Ташсельмаш» заводи адресига Москвадан янги хушхабар келди. Корхонанинг ХВН—1,2 А, ХНП—1,8 ва ХНП—1,8—04 маркали пахта терши машиналарига давлат Сифат белгиси берилди. Бу пахта майдонларида фехрли беш қиррали белги билан муҳрланган «сангори кема»лар сонини янада қўлайтиради.

Шаҳар тарихи лекторийси

Амалга оширмоқда. Шулардан бири Пушкин номи маданият ва истироҳат боғида ташкил этилган «Тошкент 2000 йилга» деган лекторийдир. Лекторий машғулотларини олиб боришга В. И. Ленин номи Тошкент Давлат университетининг доценти, этнограф

ВЛКСМ аъзоси Нафиса Эргашева икки йилдан бери Тошкент тўқимачилик комбинатининг 2-филимида меҳнат қилмоқда. Яқинда моҳир тўқувчи ил ўраш бўйича ўтказилган семинарда биринчи ўринни эгаллади. Социалистик мусобадада пешқадамлик қилаётган И. Эргашева блан-тошчиликларини 140 процентга етказиб бажариш билан ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқда.

САБЗАВОТ—ҲАМШАҲАРЛАРИМИЗ ДАВЛАТ СИФАТ БИЛАН

Тошкент районлари бўйича мева ва сабзавот тайёрлаш ва жамғариш плани бажарилишининг бориши тўғрисида шу йилнинг 2 октябргача бўлган маълумот.

Биринчи устун — мавсум бошидан бўён тайёрланган, иккинчи устун — сангаш учун жамғаришган.		
Ленин	87,8	60,7
Фрунзе	71,6	62,3
Сергели	60,5	46,1
Куйбисева	78,8	39,6
Октябрь	88,5	67,6
Собир Раҳимов	86,9	8,7
Киров	61,3	28,7
Чилонзор	79,0	49,6
Хамза	54,7	42,2
Анвал Исромов	65,9	60,4
Жамий:		
Шаҳар бўйича	71,1	48,3

ШАРҲ: Мева ва сабзавот тайёрлаш ва жамғаришнинг муҳим даври бошланди. Шу тўғрисида «Ташледовос» бич-лашмаси ишчилари энг шунга қўлликлар. Бу муваффақият билан меҳнат қилмоқда. Шаҳарликларнинг қиш мавсумида ҳам дала меҳнатлари билан таъминлаш кўп жиҳатдан ана шунга боғлиқдир. Бу муваффақият билан ҳам масалада майда-майда бўлмаслиги керак. Маҳсулотларини далада ёни хўжаликларини тайёрлаш пунктларида тўриш қолмаслиги учун транспорт ташувини энг йўлга қўймоқ лозим. Сабзавот, мева комбинати маҳсулотларини саралаш, сақлаш бун-керларини тўхтовсиз иш-латиш таъминлаш лозим.

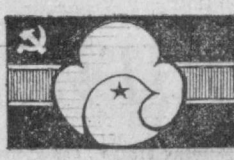
ДАВЛАТ СИФАТ БЕЛГИСИ БИЛАН

Ю. А. Гагарин номида «Ташсельмаш» заводининг маҳсулотлари жаҳонда кенг шугурат қозонди. Гибриду ва боствлаш машиналарининг шугуратини уларга халқаро ярмаркаларда берилган бир-гина олтин медаллардан эмас, балки завод маҳсулотига давлат Сифат белгиси берилганлигидан ҳам билиш мумкин.

«СССР МЕНИНГ ВАТАНИМ»

Киров районидagi Лермонтов номи курубтохона мамлакатимиз халқларининг қутлуғ тўйи — Иттифоқимиз ташкил топганлигининг 60 йиллигига бағишлаб қилинган тадбирларини ўтказмоқда. Маърифат масканида «СССР менинг Ватаним» номи билан кутубхона конференцияси бўлиб ўтди. Конференциянинг асосий тингловчилари райондаги 86, 88, 21, 70, 105-мактаблари ва 17 гуруҳчилари бўлишди. Ёшларнинг олимлар ўқувчиларга жамланган юбилейга атаб тайёрланган китоблар, янги саҳна асарлари, адабларнинг ниссалари ҳақида гапириб бердилар. Айниқса, бу ерда намойиш этилган «Ҳў беш республика — ўн беш ола-сиятга» деган китоблар кўргазмаси ҳаммага малум бўлди. Кутубхона фондида 33 минг адабиёт бўлиб, улардан 25 минг ки-тобхона мунтазам фойдаланишга бўлиб ўтди. Бу ерда ўқувчиларга ўз мун-дирлиги ҳақида кўп гапириб берди. Букаликлар коман-дир хамида икки оғиз сўз: Тўхтамурод Исломов ҳозир 47 йилда ўқувчиларга юз мил-лион сўянги пахтазор-да қотган. Меҳнат фео-

Биз ҳаммамиз — пахтакормиз

«ОҚ ОЛТИН» — ВАТАНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 3 октябргача бўлган МАЪЛУМОТ (планига нисбатан процент ҳисобидан) Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир қунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан бўён.

Област	1-устун	2-устун	3-устун
Бухоро	1,78	63,96	
ҚАССР	2,54	59,47	
Сурхондарё	1,86	54,59	
Навоий	2,19	52,63	
Сирдарё	3,30	51,28	
Наманган	2,01	47,41	
Андижон	2,02	46,17	
Ўзбакистон	3,01	45,46	
Қашқадарё	2,02	43,91	
Фарғона	1,51	43,78	
Самарқанд	1,81	42,05	
Республика бўйича:	2,25	52,83	

Юбилей йили юксак довоининг армидан олган пахтакорларимиз — суръатини тусайтирмай, йилнинг термини давом эттирмакдандир. 2 октябрнинг эрталабига қадар тайёрлов пунктларига етказиб берилган пахта 3 миллион 111.679 тонна бўлди.

1. ЛОЧИНЛАР ШАРВОЗИ

• Офарин сизларга, республикада биринчи бўлиб пахта тайёрлаш давлат планини бажарган ташаббускор Бўка райони заршунослари! • Ҳимматингизга тасанно, ғалаба маррасига тобора яқинлашган Оққўрғон, Пискент районларининг пахтакорлари! • Қўш орденли пойтахт области «оқ олтин» ижодкорлари зафар маррасига яқинлашмоқдалар.

Мака бир ойдирки, республикамизда «оқ олтин» йилнинг термини давом эттириш, айни дамларда бу ишнинг энг кизгин палласи бошланди. Ҳозир ҳаммамизни нигоҳи далада. Бутун республика аҳолиси мамлакатимизнинг шонли юбилейини кўндалда катта меҳнат билан етиштирилган мўл «оқ олтин» ҳосилини егин-сочилиш қилуларга қолдирмай, тез ва соз йиғиб-териб олиш иш-тирки билан яшамоқда. Тошкент области деҳқонлари бу йил ҳам ўз анъаналарига содиқ қилиб, йилнинг термини давом эттиришда кўркамлик қилмоқдалар. Уларнинг бу борадар тажрибаси ҳар томонлама ўрганишга ва кенг ёйишга лойиқдир. Шу муносабат билан редакциямиз бугундан бошлаб ўз маҳсулоти муҳбирларининг пойтахт области пахтазорларидан ёзган тўқимачилик материалларини бера бошлайди. Бу материалларда «Тошкент технологияси» деб аталган асосий методиканинг мисоллари бўлган, пахтачилликка алоқадорлик кенг жойини эгиб, фар илмулар ва илгор тажрибани қўллаб бериб, ҳар йил барқарор юксак зирмон кўтарётган, йилнинг ишларини гот қилса мундарида, юқори сифатли ўтказиш намунасини кўрсатган раионлар, ўқувчилар, уларнинг фидосор ишлари тўғрисида, «Уроқ ва Болға» бўзиммас итти-фоқ ҳамда ҳикоя қилинмоқда.

Пахта йилнинг термини давом эттириш Галаба қилган давом эттириш «Тошкент технологияси» қилмоқда. Бу материалларда раион комитетлари ишларида ишлайди: Қўш Чирчиқ ва Октябрдаги кўзгатув пунк-тон раион комитетларининг битта секретари бўлди. Қишлоқ хўжалик ин-сти-тутини сирдан ўқиб битирган. «Оққўрғон» аямияҳод. Бу ерда асосан навбатчилик бўлиб, Карл Маркс номида директор бўлиб иш-тайди. Мана етти раион партия ташкилотлари бошчилик қилмоқда. У эса ерда тоғдан ярим келгача хўжаликларни бўлиб, пахта йилнинг-термининг боришига бевоқифа далаларнинг ўзида раҳбарлик қил-моқда. Раион қишлоқ хўжа-лиги меҳнаткашлари бу йил ҳар гектардан 40 центнердан пахта ҳосили етиштириш. 85 минг тонналик хирмон уюш, техникадан самарали фойдаланиб, йил-нинг термини қисқа му-ддатларда тугаллашга аҳд қилишган. Раионда 12 сентябрдан бошлаб «сангори кема»лар пахтазорга кирган. Шундан кейин кўндал-кўндал терим суръати ортди. Иккинчи ўн кунинида 37,5 процент пахта тайёрланди. Учунчи ўн кунинида эса кун-дали суръат 5 про-центдан ортди. Шанба кунини — 25 сентябрда раион бўйича тайёр-ланган пахта 61,6 про-центга етди. Мана ҳо-зи эра раион йиллик планини бажарганлиги-нинг тўғрисида бўлиб турибми.

Республикамизда биринчи бўлиб зафар маррасини қўчган Бўка райони заршунослари 18-ш кунда она-Ватанга 67 минг тонна бебаҳо дурдона етказиб бердилар. Меҳнатда бу ғалаба пахтакорларини янги зафарларга руҳлантирмоқда. Улар умумин пахта ҳосилини 85 минг тоннага етказишга азму қарор қилдилар. Раион партия комитетининг биринчи секретари Тўхтамурод Исломови гоқ пахта майдонларида, гоқ уюлган пахта хирмонларида, ҳуллас, оқ олтин учун курашининг энг киз-гин жойларида учратасиз. Мана бу суратда ў пахта тўрабаш пунтида бўлган пайтда тасвирланган.

СЕНТЯБРЬ СОНИДА

Журналнинг сентябрь ойи сони босмадан чиқди. У КПСС Марказий Комитети Сийсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи сиретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг «Шарқ юлдузи» журналнинг 50 йиллигига бағишланган тантанали йилгида сўзлаган кутди тексти билан ошди.

Ҳамид ГУЛОМ

Менги хақиқата

Беш дўстим, шу кунинг эслаб қол: Ой, Лаҳзаси, нафаси, дақиқасини, — Буткул янгилаган кўча дунёни, Лениннинг музаффер ҳақиқатини, Сен узоқ ашайсан,

ЯНГИ ТАРЖИМАЛАР

МАКСИМ ТАНК,

Белоруссия ССР. Фасллар одмининг Сезмай қолса мабодо, Ҳар фаслин кутмасе Гурросу жунибиш билан,

Дарахт ўлади, Шунча оққан йўлдан Адашиб кетса ноғох, Куйиб турган юракнинг Ташналигини босмасе, Сув ҳам ўлади.

Бирдан куриб мадорни, Риқ-рўз тугмасдан Куйса, Замин ўлади.

Янги-янги кўшиқча Бўлолмасе беланчақ, Замин ўлади. Ҳар тирки жоига боқиб, Ботмасе ҳайратларга, Ниғонда оламга Сўнса агар ташкувди, Инсон ҳалол бўлади.

Бир қосадан ичар эдик, Бошқа қоса йўқ эдик; Бир олманг бўлиб эдик, Бошқа олманг йўқ эдик; Бир гулданан эсинлардик, Бошқа гулдан йўқ эдик; Кўрпамиз ҳам битта эдик, Бошқа осмон йўқ эдик; Шунинг учун, эҳтимол, Мен қандай тўш кўрсатдимни Сек сезадиринг бехато, Хусниддин ШАРИПОВ таржималари.

Фарица УНГАРСИНОВА, Қозғистон ССР

САҲРО СОҒИНЧИ

Она каби кучок оцади овул, Саҳроча ишқ билан шошиб бораман. Кенгликларда қўшай ярайдан кунинг, Ҳаёллар тоғдан ошиб бораман.

Отлар дупурда яраган дала, Жоиларга ўт солар пойга ҳумори. Бедовнинг эгарла сен ҳам бу палла, Уш қов йўлларда ташша, тўпори.

Узаниннинг кунуш жаранг-жаранг, Бахвал эгарлушнинг елпинишлари, Шамоллар чорлови, олик йўл чанг, Армуғоннинг шавқли кишиши бари — Саҳро қалби бўлиб, шан мерос бўлиб, Абдиқалиб бўлиб, эхтирос бўлиб, Журъат, жасоратдан сўйлайди достон, Учигил, шамолларин қолдариб ҳайрон, Пойдага голиб бўл ҳаммиш, Инсон!

О. ҲОҶИЕВА таржимаси.

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА

ОНАЛАР ҲАҚИДА

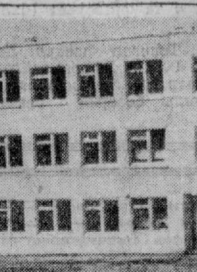
Эзагон, учайми Сизга худди ўк, Эзагон, йўл қараб кўзларим толди. — Гудегим, шаҳарга боролмайман, йўқ, ва лекин, дўстларим, Толгин чехраларга кўйилсин нурлар, Гудаклар бир нафас Сизларга ўтсин, Бир лаҳза бор кўп-чир, сулу-сидирлар Таманно келинлар, қизларга ўтсин. Бизлар ҳам тўхтаиб пойгани, отни, Уни авайлейлик бир ганимат он. Бор умрини бизга бахш этсин, Бир лаҳза севмоққа топайлик имкон. Бир лаҳза «чоп-чоп» у «кув-кувдан» бўшаб, Эрк берайлик бехол шавқ, оҳимизга. Бир лаҳза яшайлик фазондага ўшаб, Онамизни олиб паноҳимизга. Йўқса, бу норасте нидо кўймас, йўқ: «Эзагон, учайми Сизга худди ўк».

ГҮЛҚАҶЧИ

Турсунбой АДАШБОВ

ПАРОДИЯЛАР

ОЛИМЖОН ХОЛДОРГА «Унг қўл кўксимда, унг қўл қизамда, Унг қўл билан жаман ишлар битадир. Нега чап қўл бўлиб қолди изада, Қаламин ҳам ҳатто унг қўл тўздир. Чап қўлнинг хизмати, рост, «Кўлар» шезриндан. Чап қўлнинг хизмати, рост, жуда кам, Унинг ақволиги мени қийнайди. Лекин узук тақан ўша қўлмин, Кесиб ташлай десам, кўзим қиймайди. Унг қўл кўксимда-ю, чап қўлнинг ишим, Менга тинчлик бермас азруйи-азал! Уш.

А. Холмқов чизган расм.

ҚУРБОН орқадан бирор бир — мушт чапидан тўхтади. Тусмоқдан шарна келган ёқа — ариқнинг у бетиға қаради. Чиндан ҳам бир дарахт ерга «тирсаклаб» ётар. Ёнида одам қораси кўриди.

Қурбон нафас олмай унга тикилди. Бойнинг ҳовлиси шу ерда тугаган, девор ҳам шу ердан бурилиб, нари кетган эди.

Қурбон қоматини ростлади. Таваккал қилиб нариги бетга сакради. Оёғи текис жойга тушди. Бундан мамун бўлиб, қизнинг рўпарасига ўтди.

— Келдим. — У бу гапни бемалол айтгандек эди. Лекин овози қалтираб чиқди.

Ойпарча қандайдир зарда билан ҳўрсиди. — Кеирасиз... Ҳар турли хабла борманг, — деди ўчтам овоз билан. — Мен бир тоқмоқ қайтиб келишим помай-лўм. Шунинг учун сиздан бир-икки гапни сўрамоқчи эдим.

— Унинг овозида энди алам сезилди. — Фақат рост гапиринг! — Ҳўп! — деди Қурбон.

— Айтинг-чи, кечаги кунининг нима учун ёмон кўрасиз? — Кечаги кунини... Бу ер унақа гапларни гапирячқа поқулай эмасми?

— Нима қил дейсиз? Қурбон қолган томонига қаради.

— У ёққа борайлик. Ниссонини... Ҳеч ним кўрмайди. Бехавотир бўлинг. Хоҳасангиз... Енғоннинг қаваги бор-ку?

— Қизил аскарлар чиқиб қолади. — Ҳаммаси ётишди. — Сиз олдинроқ бориб бўлмасангиз, Қурбон бурилиб, яна ариқдан хатлади. Оёғи тоғиб кетиб, ариқ пуштасига ўтириб қолди. Қўзгалган, яна нарироққа тоғиб, чалқанча бўла-ёди.

Енғон. Қурбон ариқ лабига бориб, ҳовлига кўз солди. Қайтиб гўлага ўтириб, тура солиб ёнида остига ўтди. Енғоқ ўққондан анча нарида. Гаплари бир-бирига эшитилиши учун бақириб қўзғалди.

Деворга орқа ўтириб гўлага ўтирсачи? У тура солиб, гўлагин сурди.

Шил-шил қадам тоқушлари. Ойпарча ёнғоннинг ўчоқча қараган томонига ўтди.

— Келинг. — Қурбон жойидан ирғиб турди. — Мана бу ёққа қараб ўтирсангиз, бас.

Қиз девор ёққа кўз ташлади-ю. Қурбон айтган ерга аста ўтириди. Қурбон шарт қўнаиб, кўзин навледи. Сўнг пуфлади. Кўзининг кули кўзлариди. Чўғ яшшаб кетди. Қурбон қўлимсираб қизга бонди.

— Яхшимми? Ойпарча ярим ачиниб, ярим мамнулик билан жиймайган бўлади. Қурбон унинг лабларини, хийл кинсирган кўзларини кўрди. Шунда... юрагини бир нарса қаттиқ тийилди.

— Бу ёнимди, ҳаёжонли, ахтирос тўла тийилгани эди. — Ўт ёқсам яламан эр бўларди! — Қурбон шундай деди-ю, ўз-ўзидан улиб кетди: мунча суюмасе! У киз ахир душман-ку! Ҳали нимани сўради? Ҳа-я ўтмишга. — Са-волонгизга жавоб бераверайми?

— Ҳа. Қурбон яна жиддийлашди (боғи ҳолат, ахтирос, азобли зағғойиб бўлди).

— Нима учун ёмон кўраман кечаги кунини? — Шу. — Биласизми, мен истиқболни, Шўроин нима учун яхши кўраман? Шунинг айтсам, сизга жавоб бўлмасми?

— Айтинг-чи. Шунда: «Эрта йўл юрасан-ку? деган фини мўнсага урланди-ю, уни қайтармоқ учун ўзига ўтириди: «Бу сўхтаб ҳам муҳим. Мен мана шу кичкина ёни ўзимга бўйсундиrol-масам, унда...» Шунга баравар ўз ақидаларини қизга синдириши учун тонгача ўтиришга ўзини шай сездн.

Нисонинг Ойпарча-я? — Жонон айтдимми? — Ҳа. Билганим учун хафа бўлманг. — Менга бари бир. — Раҳмат! Гап шундан, хўш. Шўро инсониятининг эзу орзуларистайди. Эзу орзулар нима? Нисонинг эрини! Ҳаммининг бир-бири ила тенг ҳуқуқли бўлди! Ешлиқда сиз ҳам артак эшитансиз: зотим подшонинг ўрнини қамбағал йигит ўтрганини... — Эшитганман.

бўёқлар билан бўяган. Бойнинг унга ҳаваси келди. «Ариқусти масжидига» соғат қилманг, деб уни харид қилди. Алоҳида бир туяга ортиб, Бойсунга кириб келди. Сўнг ўша масжидга олиб боради. Масжиднинг мутаваллиси Қоим қоқшол тобутни мамуният билан қабул қилиб олди, атрофидан уч тўрт марта айланади-да: «Жаноб бой, шундон гўзал тобут олиб келибсизки, ичига кириб ётим келаяпти!»

Киссаси! Ким эшитмаган у қиссани? Кенгагас бегим Шаҳрисабда яшаган. Ёғизлар бегининг Ёғиз қизи бўлган. Тазрифга сиймас даражада гўзал, ҳам оқила.

Ушанда Бухорода амир Насрулло ҳўмронлик қилган. (У Саид Олимхоннинг боболаридан). Шаҳрисабда яшаган Кенгагас ади тез-тез исеблар кўтариб турар экан. Гоҳ солиқлар оғирлиги жўнидан исеб нўта-ришса, гоҳ мустақил

та ташлашади. Кенгагас бегим қиссаси шу.

Жасо бу билан чекланмайди.

Тахтта ўтирган ёш амир кенгагасларга «қатли омон» ёзлон қилиб, у томонга қўшин тортади. Қўшинга оқпошнинг шафқатсиз «казо отрол»лари-дан ҳам икало этилади. Кўзтошдан лақай хўрғининг биби, Қақабой мирохўр (Иброҳим бегининг отаси) ҳам ўз наварларни билан Шаҳрисабда устига етиб келди. Шаҳар қўлга олиниб, кенгагасман деган борки, уш-лаб сўйла бошланади.

Шунда шўрлик элнинг тирик қолганлари узоқ-узоқ ўлкаларга бош олиб кетди. Шаҳрисабда кенгагаслар аялловдан санокли ки-шлар қолади...

Қурбон мутаассирлик билан: У қиссани биламан! — деди. — Нега сўрадингиз? — Биз таги кенгагасларданми.

Қурбон кўзларини катта очди. — Наҳот? Бойсунда кенгагаслар йўқ-ку? — Айлангарларини биласизми? — Ҳа. Ана, Қоро-вултеса билан Ариқ-устн орасида...

— Нимага уларни айлангари дейишди? — Ким билди.

— Ана ўшалар Шаҳрисабдан аявал тоғлар оша келиб қол-тишган... Ойпарча-нинг овози заифланди.

— Кейин шўрликлар кенгагаслар эналларин айтишмаган. Одам-лар уларни «айланги» деб юборишган.

Ойпарча чапта қаради. — Ой, Ойпарча... Ҳим. Бунинг қараган! Мен эсам, Бойсунда кенгагас йўқ, деб юриб-ман!

Ойпарча хўрсиди. Бошидаги рўмонини ешиб қайта ўради.

— Шўро даврида Шаҳрисаб мустақил бўладими? — Нега мустақил бўлиши керак?

— Ахир ҳамма ўзига ҳоким, ўзига бек бўлади, дейсиз-ку?

— Албатта, лекин... Одамларнинг бир-бирига тенг бўлиши ҳали уларнинг ўзига ҳоким, ўзига бек бўли-шини кўрсатмаса керак. Шошманман-да! Бу галати гап...

— Галатими, йўқми — Шаҳрисаб мустақил бекли бўлиши мумкинми, йўқми? — Ҳим... Ойпарча, бизда, умуман, бекликлар туғатилди! Ҳа... оқоштанлик билан деди Қурбон. — Бек-лик илора усуллари бекор бўлди.

Ойпарча қимирлади. — Ой, уяр... Қарга кетасиз? — Ҳудо билди. Иш-қилиб, бу номақрам-лардан пана бўлгин дейишлпти.

— Ҳа-а... Бизлар-дан? — Сизлардан! — Ойпарча! Нима қарорга келиди! Сиз мен билан гапашмоқ-чи эдингиз...

— Гапашдим. — Бойсунда бўла-сизми? — Йўқ.

— Лекин мен сизни барибир топаман!

Ойпарча қўлимс-ради. Сўнг шу ерда қолиб дегандай ерга тийилди-да, четга чиқ-ди. Ариқдан хатлади. Кемтин эшик оғзидан ҳовлига эхн солди. Сўнг бошини эғиб, юриб кетди.

Рамазонбой мутавал-лининг қиносини тўқун-май, вақтушушлик билан уйга кетади.

Орадан сал вақт ўт-масдан бу гап шаҳар эди. Бойни давраларда асқни қилишган...

Нихот, Рамазон-бойнинг қулониға ет-ган, у қаттиқ габала-билди. «Гўзорга борсам, ўша тобутфурушини тоғиб, туяга бостира-ман», деб ахд қилди. Бироқ Гўзордан уни тополмайди. Суриш-тириб билса, у бир нашаанд — банги экан...

— Шунанга. Ўша қулларини ҳазратим бошлаб берган эдилар.

— Ҳам қулғили иш бўлган.

— Лашқари ислом-нинг овора бўлгани қолади. Бизни анча ташвишга қўлди, хо-лоқ...

Қурбон қизнинг қў-нишиганини сездн. Чўп-ни олиб, қўрни нари-бери кўзгади, пуфла-ди. Юраги ораниб, худди боғидек — Ой-парчанинг лабига таб-бассум қўраган каби унча илтиқ қаради.

Чўғ шўхтаганда қиз-нинг ўйчан ози, қош-ларининг чети кўзири-либ тургани кўриди. «Э, табса. Шу туршиш-ни чиройли-ку. Чим-ришли ҳам одамга ара-шадимми!»

— Сиз ўзгариб қоп-сиз, Қурбон ади.

— Ҳа, — деди Қур-бон. — Мен амиман, сиз ҳам ўзгарасиз!

— Мен қўйинг!.. Лашқари ислом қар-да дедингиз?

— Балки у ерга чиндан ҳам бориши истарсиз?

— Борсам нима қилти?

— Жуда саз бўла-ди! — деди Қурбон. — Душман бўлгандан кей-ин тузуқ-туғуғай душман бўлиши керак-да, ишги! Даҳанази жанг билан ҳеч нарс-а исбоғланмайди, хоним.

— Сиз мени «хо-ним» деб кесатасиз. Менга шундай дейиш-лар ёқайди!

Қурбон туйқос ичи-да ичир бўлди: «Хо-ним ахши-ку? Ҳамми хотин-қизлар ҳам бу атамга ила аталашга ҳақли!»

«Ҳўп... Мабодо Қобулда турган аъло ҳазратинг ҳам қай-фиятга қизларсиз?»

— Бақкана бўлманг! — Ҳар.

— Уегани сўрасан-гиз унинг ўлмини ист-ар эдим.

— А? — Кенгагас бегим қиссасини биласизми? — Кенгагас бегим

қиссаси! Ким эшитмаган у қиссани? Кенгагас бегим Шаҳрисабда яшаган. Ёғизлар бегининг Ёғиз қизи бўлган. Тазрифга сиймас даражада гўзал, ҳам оқила.

Ушанда Бухорода амир Насрулло ҳўмронлик қилган. (У Саид Олимхоннинг боболаридан). Шаҳрисабда яшаган Кенгагас ади тез-тез исеблар кўтариб турар экан. Гоҳ солиқлар оғирлиги жўнидан исеб нўта-ришса, гоҳ мустақил

та ташлашади. Кенгагас бегим қиссаси шу.

Жасо бу билан чекланмайди.

Тахтта ўтирган ёш амир кенгагасларга «қатли омон» ёзлон қилиб, у томонга қўшин тортади. Қўшинга оқпошнинг шафқатсиз «казо отрол»лари-дан ҳам икало этилади. Кўзтошдан лақай хўрғининг биби, Қақабой мирохўр (Иброҳим бегининг отаси) ҳам ўз наварларни билан Шаҳрисабда устига етиб келди. Шаҳар қўлга олиниб, кенгагасман деган борки, уш-лаб сўйла бошланади.

Шунда шўрлик элнинг тирик қолганлари узоқ-узоқ ўлкаларга бош олиб кетди. Шаҳрисабда кенгагаслар аялловдан санокли ки-шлар қолади...

Қурбон мутаассирлик билан: У қиссани биламан! — деди. — Нега сўрадингиз? — Биз таги кенгагасларданми.

Қурбон кўзларини катта очди. — Наҳот? Бойсунда кенгагаслар йўқ-ку? — Айлангарларини биласизми? — Ҳа. Ана, Қоро-вултеса билан Ариқ-устн орасида...

— Нимага уларни айлангари дейишди? — Ким билди.

— Ана ўшалар Шаҳрисабдан аявал тоғлар оша келиб қол-тишган... Ойпарча-нинг овози заифланди.

— Кейин шўрликлар кенгагаслар эналларин айтишмаган. Одам-лар уларни «айланги» деб юборишган.

Ойпарча чапта қаради. — Ой, Ойпарча... Ҳим. Бунинг қараган! Мен эсам, Бойсунда кенгагас йўқ, деб юриб-ман!

Ойпарча хўрсиди. Бошидаги рўмонини ешиб қайта ўради.

— Шўро даврида Шаҳрисаб мустақил бўладими? — Нега мустақил бўлиши керак?

— Ахир ҳамма ўзига ҳоким, ўзига бек бўлади, дейсиз-ку?

— Албатта, лекин... Одамларнинг бир-бирига тенг бўлиши ҳали уларнинг ўзига ҳоким, ўзига бек бўли-шини кўрсатмаса керак. Шошманман-да! Бу галати гап...

— Галатими, йўқми — Шаҳрисаб мустақил бекли бўлиши мумкинми, йўқми? — Ҳим... Ойпарча, бизда, умуман, бекликлар туғатилди! Ҳа... оқоштанлик билан деди Қурбон. — Бек-лик илора усуллари бекор бўлди.

Ойпарча қимирлади. — Ой, уяр... Қарга кетасиз? — Ҳудо билди. Иш-қилиб, бу номақрам-лардан пана бўлгин дейишлпти.

— Ҳа-а... Бизлар-дан? — Сизлардан! — Ойпарча! Нима қарорга келиди! Сиз мен билан гапашмоқ-чи эдингиз...

— Гапашдим. — Бойсунда бўла-сизми? — Йўқ.

— Лекин мен сизни барибир топаман!

Ойпарча қўлимс-ради. Сўнг шу ерда қолиб дегандай ерга тийилди-да, четга чиқ-ди. Ариқдан хатлади. Кемтин эшик оғзидан ҳовлига эхн солди. Сўнг бошини эғиб, юриб кетди.

Ойпарча қўлимс-ради. Сўнг шу ерда қолиб дегандай ерга тийилди-да, четга чиқ-ди. Ариқдан хатлади. Кемтин эшик оғзидан ҳовлига эхн солди. Сўнг бошини эғиб, юриб кетди.

Ойпарча қўлимс-ради. Сўнг шу ерда қолиб дегандай ерга тийилди-да, четга чиқ-ди. Ариқдан хатлади. Кемтин эшик оғзидан ҳовлига эхн солди. Сўнг бошини эғиб, юриб кетди.

Д. ДУСТЖОНОВ: Айтинг, қарлик пенсиясига чиқиб иш-лаётган кишилар қасд бўлиб қолсалар, улар-нинг қасаллик вара-сига ҳам тўлаш тарти-би қандай?

— Жавоб: Амалдаги қондага қўра, қарлик пенсиясига чиришидан олдин 8 йиллик узлу-сиз иш стажига эга бў-либ, пенсияга чиққа-нидан кейин ҳам бир-рор жойда меҳнат қи-лишни давом эттирай-ган кишилар мабодо бетоб бўлиб қолсалар, уларнинг хаста бўлган кунларини эвазига бе-рилган қасаллик вара-қаларига улар олаёт-ган иш ҳақининг 100 проценти ҳажмида на-фақа тўлади.

Ш. НЕЪМАТОВ: Менга заводларда ту-зилган меҳнат му-ҳофазаси комиссия-сининг бажарадиган ва-зифалари ҳақида маъ-лумот берсангиз.

— Жавоб: Меҳнат му-ҳофазаси комиссия-си ФЭМК (цехком)нинг доимий комиссияси бў-либ, ҳавфсизлик тех-никасига ва ишлаб чиқариш санитарияси-нинг қондалари ва нор-маларига қандай ри-оқатда бўлганлиги ва и-ш контроль қилишда ФЭМКга (цехкомга) ёр-дам кўрсатиш учун ту-зилади. Бундан комис-сия аъзоларининг соия ФЭМК (цехком) томо-нидан белгиланади, комиссиянинг шах-сий составини ҳам та-сдиқлайди. ФЭМК (цех-ком)нинг комиссияси бошчилиги қилувчи эъ-зоси айни вақтда қор-хона (муассаса, ташки-лот, цех)да меҳнат му-ҳофазаси бўйича наъз-жамоат инспектори ҳам-лади.

В.С. Президентимизнинг 1963 йил 4 ок-тябрда тасдиқлаган Ни-зомига мувофиқ меҳ-нат муҳофазаси комис-сияси иш вақти, дам олиш кунлари, отпус-калар тўғрисидаги, хо-тин-қизлар ва ёшлар-нинг меҳнатини му-ҳо-фазаси бўйича тўғриси-да қонунларга маъму-риятнинг қандай ри-оқатда бўлганлиги кон-троль қилиди; ҳавфсиз-лик техникасининг ба-ишлаб чиқариш сан-итариясининг аҳолийи текширади, соғлом ва ҳавфсиз шароитларнинг яратиб олинишига амади ошдиришга ҳаракат қи-лади; ишлаб чиқариш-ларини соғломлашти-риш тадбирларига ақ-риятлиган маблағлардан қандай фойдаланиёт-ганлигини текширади; ишчиларни ҳавфсиз иш усуллариға ўр-ғатишни ва уларга йўл-ўйишни контроль қи-лади; ишлаб чиқариш-да жароҳатланишини ва касб касалликларини сабабларини ўр-нади ва маъмуриятдан уларни бартараф қи-лишни талаб этади; ишлаб чиқаришда бах-тсиз ҳодисаларнинг ўз вақтида ва тўғри тек-ширилишини ва ҳисобга олинишини контроль қи-лади ва ҳоказо. Бун-дан ташқари бундай ком-иссия санитария-маи-сий биноларнинг аҳ-волийи ва улардан қан-чалик ўришли фойдал-нилаётганлигини кон-троль қилди; кишилар ўзларини ҳимоя қилиш учун махсус ки-чим, махсус пойабзал ва бошқа мосламалар билан ўз вақтида таъ-минланишларини ку-затади; янги ва қайта қурилан қорхоналар-ни, цехларини, айрим ишлаб чиқариш обь-ектларини ишга туши-риш учун қабул қи-лишда қатнашади ва ҳоказо.

А. ШОДИЕВ: Ҳозир-ги пайтда Совет Ар-мияси сафида хизмат қилмаган, Тошкентга қайтган Ички ишлар органларига ишламоқ-чиман. Бунинг учун нима илдиним керак?

— Жавоб: Тошкентда СССР Ички ишлар ми-нистрлигининг ўрта ва олий миллий мактаб-лари бор. Бу мактаб-ларга асосан Совет Армияси сафидан хиз-матдан қайтган Сизга ўшаки йигитлар қабул қилинади.

ТОШКЕНТ АДАБИЯТ БЮРОСИ

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Д. ДУСТЖОНОВ: Айтинг, қарлик пенсиясига чиқиб иш-лаётган кишилар қасд бўлиб қолсалар, улар-нинг қасаллик вара-сига ҳам тўлаш тарти-би қандай?

— Жавоб: Амалдаги қондага қўра, қарлик пенсиясига чиришидан олдин 8 йиллик уз

